

Høring – forslag om endringer i valgloven og valgforskriften, forslag til forskrift om gjennomføring av valg til fylkesting i 2019 og forslag til forskrift om gjennomføring av valg til kommunestyre i 2019

1	Innledning	2
2	Gjennomføring av kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019.....	3
2.1	Bakgrunnen for forslaget	3
2.2	Gjeldende rett.....	3

2.3	Departementets vurderinger og forslag.....	4
2.3.1	Valgstyre.....	4
2.3.2	Gjennomføring.....	4
3	Gjennomføring av stortingsvalget i 2021.....	5
3.1	Bakgrunnen for forslaget.....	5
3.2	Gjeldende rett.....	5
3.3	Departementets vurderinger og forslag.....	6
3.3.1	Valgdistrikter.....	6
3.3.2	Valgstyre.....	7
3.3.3	Listeforslag.....	7
3.3.4	Mandatfordeling og kandidat kåring.....	8
3.3.5	Listekandidater i valglokalet.....	8
3.3.6	Endelig opptelling.....	8
3.3.7	Kontroll av stortingsvalg.....	8
4	Hvem som representerer et registrert politisk parti på lokalt nivå.....	9
5	Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.....	9
6	Forslag til endringer i valgloven.....	10
7	Forslag til endringer i valgforskriften.....	12
8	Utkast til forskrift for gjennomføring av valg til fylkesting i 2019.....	13
9	Utkast til forskrift for gjennomføring av valg til kommunestyre i 2019.....	14

Innledning

Stortinget vedtok 8. juni 2017 flere fylkessammenslåinger som vil tre i kraft den 1. januar 2020. Vedtaket innebærer at antall fylker i Norge reduseres fra 19 til 11 fra 1. januar 2020. Sammenslåinger av fylker vil få konsekvenser for gjennomføringen av valg til både fylkesting og Stortinget, og medfører et behov for enkelte endringer og tilpasninger i regelverket som regulerer valg gjennomføringen.

Antall valgdistrikter ved stortingsvalg er grunnlovsfestet, og etter valgloven er det fylkene som utgjør valgdistriktene. Ved sammenslåing av fylker vil det ikke lenger være samsvar mellom antall fylker og antall valgdistrikter. Dersom Stortinget ønsker å redusere antall valgdistrikter, må Grunnloven endres. Etter departementets vurdering og tilrådning er det svært viktig å få avklart spørsmålet om valgdistrikter innen våren 2018. Både ved opprettholdelse og ved reduksjon av antall valgdistrikter, er en avklaring nødvendig for å sikre tilstrekkelig tid til å gjøre de nødvendige tilpasningene før valget.

I høringsnotatet skisserer departementet først hvilke endringer som må til for å gjennomføre kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019 som om kommune- og fylkessammenslåingene allerede har funnet sted. Dette gjør at de nye kommunene og fylkeskommunene vil ha folkevalgte kommunestyre og fylkesting når de treer i kraft 1. januar 2020. Departementet

foreslår å fremme to egne forskrifter som fastsetter de nødvendige unntakene fra valgloven og valgforskriften for å kunne gjennomføre valgene på denne måten.

Departementet mener at den nåværende inndelingen i valgdistrikter sikrer god geografisk representasjon fra hele landet. Departementet foreslår å beholde denne inndelingen også ved stortingsvalget i 2021, for å sikre forutsigbarhet i gjennomføringen i påvente av valglovutvalgets utredning. Departementet foreslår derfor endringer i valgloven som gjør at stortingsvalget i 2021 kan gjennomføres med dagens fylker som valgdistrikter.

Departementet foreslår i tillegg å flytte bestemmelsen om hvem som har rett til å representere et registrert politisk parti på lokalt nivå fra valgforskriften til valgloven, da bestemmelsen er av grunnleggende karakter for behandling av listeforslag.

Gjennomføring av kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019

Bakgrunnen for forslaget

I 2019 skal det gjennomføres valg til kommunestyre og fylkesting. Valgloven bygger på at hvert fylke utgjør ett valgdistrikt ved fylkestingsvalget, og hver kommune utgjør ett valgdistrikt ved kommunestyrevalget. Et hovedprinsipp er at de folkevalgte skal representere hele befolkningen i valgdistriktet. Dette innebærer at det stemmes på lister og kandidater for hele fylket og kommunen under ett, og at det foretas ett valgoppgjør for henholdsvis fylket og kommunen.

Som nevnt i Prop. 84 S (2016-2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå* ser departementet det som naturlig at valg til fylkesting i 2019 baserer seg på disse prinsippene. Departementet foreslår derfor at valget gjennomføres som om sammenslåingene allerede er gjennomført, slik at innbyggerne i dagens fylker sammen velger representantene til fylkestinget i den nye fylkeskommunen. Dette innebærer at de fylkene som er vedtatt sammenslått, vil utgjøre ett valgdistrikt ved fylkestingsvalget. Det vil altså være 11 valgdistrikter ved fylkestingsvalget i 2019, jf. stortingsvedtak 8. juni 2017, tilsvarende antall fylker i Norge per 1. januar 2020.

Når det gjelder valg til kommunestyre i de nye, sammenslåtte kommunene, ser departementet det naturlig å følge de samme prinsippene. Dette er allerede blitt gjennomført i Tjøme og Nøtterøy kommuner, som avholdt ekstraordinært valg til kommunestyret i nye Færder kommune september 2017. Valget ble gjennomført som om sammenslutningen allerede hadde skjedd, med et felles valgstyre. Departementet vedtok en egen forskrift for gjennomføringen av valget¹.

Departementet mener dette er en naturlig måte å gjennomføre valg i kommuner og fylker som skal slå seg sammen, og foreslår derfor to nye forskrifter for gjennomføringen av valget i 2019.

Gjeldende rett

Valg til fylkesting og kommunestyre er regulert av valgloven med forskrifter. Loven bygger på at hvert fylke utgjør ett valgdistrikt ved fylkestingsvalget og at hver kommune utgjør ett valgdistrikt ved kommunestyrevalget. Etter valgloven § 4-3 skal det i hvert fylke ved fylkestingsvalg være et fylkesvalgstyre som velges av fylkestinget selv. Tilsvarende skal det i

¹ <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2017-02-16-182>

hver kommune ved kommunestyrevalg være et valgstyre som velges av kommunestyret selv.

Etter inndelingsloven § 17 første ledd kan Kongen gi nærmere regler for å sikre gjennomføring av vedtak om grenseendring etter denne loven. Når det er nødvendig for å gjennomføre vedtak om grenseendring, kan Kongen dessuten gjøre unntak fra bl.a. regler om lovpålagte organer i stat, fylkeskommune og kommune og regler om lovfestede frister, saksbehandlingsregler mv. Bestemmelsen ble senest benyttet ved valg til kommunestyret i nye Færder kommune, og bør etter departementets vurdering også benyttes ved fylkestingsvalget i 2019. Det vil si at valg til fylkesting i 2019 bør gjennomføres som om sammenslåingen av fylker allerede har skjedd. Departementet foreslår å fastsette nærmere regler for valggjennomføringen i en egen forskrift. En slik ordning bør også gjelde for kommuner som skal slå seg sammen fra 1.1.2020.

Departementets vurderinger og forslag

Valgstyre

Ved fylkestingsvalg er fylkesvalgstyret blant annet ansvarlig for å godkjenne listeforslag, behandle klager på listeforslag, sørge for at det blir trykt stemmesedler, kontrollere gjennomføringen av valget i kommunene, foreta valgoppgjør og behandle klager på valggjennomføring og valgresultat. Dette arbeidet begynner mange måneder før valget, og det er viktig at fylkene får forutsigbarhet i valggjennomføringen.

Før fylkene slår seg sammen 1.1.2020, vil det ikke være et felles fylkesting som kan utpeke fylkesvalgstyret. Fylkestingene vil derimot ha opprettet en fellesnemnd som skal jobbe med å forberede sammenslåingen, jf. inndelingsloven § 26. Departementet mener derfor at det med hjemmel i inndelingsloven § 17 bør fastsettes et unntak i forskrift fra valgloven § 4-3, som gir fellesnemnda i fylkeskommuner som skal slå seg sammen, myndighet til å utpeke fylkesvalgstyret for valget i 2019.

I henhold til valgloven § 4-1 skal det i hver kommune være et valgstyre som velges av kommunestyret selv. Valgstyret har ansvaret for å forberede og gjennomføre valg på kommunalt nivå.

Før kommunene slår seg sammen 1.1.2020, vil det ikke være et felles kommunestyre i de nye kommunene som kan utpeke valgstyret. Kommunene vil derimot, som fylkeskommunene, ha en fellesnemnd som skal jobbe med å forberede sammenslåingen, jf. inndelingsloven § 26. Departementet tilrår derfor at det også her fastsettes et unntak i forskrift fra valgloven § 4-1, som gir fellesnemnda i kommuner som skal slå seg sammen, myndighet til å utpeke valgstyret for valget i 2019.

Gjennomføring

Valgloven og valgforskriften inneholder bestemmelser om listeforslag, stemmerett, valgbarhet, forhåndsstemmegivning, stemmegivning og klagerett som er knyttet til valgdistriktet. Disse bestemmelsene bør i gjennomføringen av valget i 2019 gjelde som om sammenslutningen av kommunene og fylkeskommunene er gjennomført. Departementet foreslår med hjemmel i inndelingsloven § 17 en generell bestemmelse i forskriftene som presiserer at bestemmelsene for gjennomføringen av valget i 2019 gjelder de sammenslåtte kommunene og fylkeskommunene, ikke de gamle enhetene.

Særlig om listeforslag

Etter valgloven § 6-1 kan det kun stilles én liste i hvert valgdistrikt. Valgdistriktene ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019 vil henholdsvis være den nye sammenslåtte kommunen og det nye sammenslåtte fylket. Partier må altså stille én felles liste i de nye kommunene/fylkene.

For partier som oppnådde minst 500 stemmer i ett fylke ved stortingsvalget i 2017, er det etter valgloven § 6-3 (1) tilstrekkelig at listeforslaget til fylkestingsvalget i 2019 er underskrevet av minst to av styremedlemmene i partiets lokalavdeling i det fylket listen gjelder. For valget i 2019 bør dette gjelde for det nye, sammenslåtte valgdistriktet. Det vil si at et parti som mottok 400 stemmer i Hedmark ved stortingsvalget i 2017, men 550 stemmer totalt i Hedmark og Oppland, vil falle inn under denne bestemmelsen i 2019.

For øvrige forslagsstillere ved fylkestingsvalg skal listeforslaget være underskrevet av minst 500 personer med stemmerett i fylket ved det aktuelle valget. Departementet vurderer det som hensiktsmessig at forslagstillerne kan samle inn underskrifter fra personer i hele det nye, sammenslåtte fylket.

For underskrifter til listeforslag ved kommunestyrevalg, skal listeforslag etter § 6-3 (2) bokstav b være underskrevet av et antall personer med stemmerett i kommunen som tilsvarer to prosent av antall stemmeberettigede innbyggere ved siste kommunestyrevalg. Dette må forstås slik at det er antall stemmeberettigede innbyggere ved siste kommunestyrevalg i den nye sammenslåtte kommunen som utgjør utgangspunktet for antall underskrifter. Underskrift fra 300 personer er i alle tilfeller tilstrekkelig.

Gjennomføring av stortingsvalget i 2021

Bakgrunnen for forslaget

Den nye inndelingen på det regionale folkevalgte nivået får konsekvenser for valggjennomføringen i 2021. Dagens fylker er valgdistrikter ved stortingsvalg, der velgerne stemmer på lister og kandidater for hele valgdistriktet under ett. De folkevalgte blir regnet som representanter for hele valgdistriktet. Ved sammenslåing av fylker vil det ikke lenger være samsvar mellom antall fylker og antall valgdistrikter.

Stortinget må før neste stortingsvalg ta stilling til hvor mange valgdistrikter det skal være. Dersom Stortinget ønsker å beholde antall valgdistrikter, må valgloven endres. Dette fordi det følger av dagens lovbestemmelse er at det er *fylkene* som utgjør valgdistriktene. Uten lovendring vil derfor valgdistriktene automatisk endres når antall fylker endres. Dersom antall valgdistrikter skal beholdes i 2021, vurderer departementet det som nødvendig å endre lovbestemmelsen slik at den slår fast at dagens 19 fylker skal være valgdistrikter ved stortingsvalg. Dersom Stortinget ønsker å redusere antall valgdistrikter, må Grunnloven endres.

Gjeldende rett

Stortingsvalg er regulert av Grunnloven og valgloven med forskrift.

Flere sentrale forhold om stortingsvalg er regulert i Grunnloven. Dette gjelder blant annet regler om stemmerett, hvem som er valgbare, tidspunkt for valg, godkjenning av valget, valgordning og mandatfordeling.

Av Grunnloven § 57 fremgår det at landet skal deles inn i 19 valgdistrikter ved stortingsvalg. Det følger også av Grunnloven at hvert valgdistrikt får tildelt ett utjevningsmandat. At det er fylkene som utgjør disse 19 valgdistriktene er hjemlet i valgloven § 11-1.

Resten av bestemmelsene om stortingsvalg er regulert i valgloven. Valgloven inneholder blant annet bestemmelser om valgbarhet, valgorganer, listeforslag, gjennomføring av stemmegivning og opptelling, valgoppgjør, godkjenning og klage. I flere av disse bestemmelsene spiller fylket en rolle med sin funksjon som valgdistrikt. Bestemmelsene om listeforslag er for eksempel gjennomgående basert på at dagens fylker utgjør valgdistrikter både ved stortingsvalg og fylkestingsvalg.

Departementets vurderinger og forslag

Valgdistrikter

Ved sammenslåing av fylker vil det ikke lenger være samsvar mellom antall fylker og antall valgdistrikter. Stortinget må derfor før neste stortingsvalg ta stilling til hvor mange valgdistrikter det skal være. Dersom Stortinget ønsker å beholde antall valgdistrikter, må valgloven endres slik at det ikke lenger er de nye sammenslåtte fylkene som er valgdistriktene. Dersom Stortinget ønsker å redusere antall valgdistrikter, må Grunnloven endres.

Høsten 2016 ble det fremmet flere grunnlovsforslag om endring av Grunnlovens bestemmelser om valgdistrikter. Dette gjør det mulig for Stortinget å vedta en reduksjon i antall valgdistrikter i forkant av valget i 2021.

Departementet presenterte konsekvensene av endringer av fylkesstrukturen i Prop. 84 S (2016-2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå*. Departementet la vekt på at antall valgdistrikter har stor betydning for valgordningen, og at det dermed er behov for grundige utredninger før Grunnlovens bestemmelser endres. Departementet mente at dette ikke var mulig før endelig fylkesstruktur var vedtatt. Departementet konkluderte med at valget i 2021 derfor burde gjennomføres med dagens valgordning, det vil si med 19 valgdistrikter.

Regjeringen oppnevnte i juni 2017 et valglovutvalg som har som del av sitt mandat å utrede konsekvenser av strukturendringen for valgordningen, inkludert inndeling i valgdistrikter og fordeling av utjevningsmandater. Departementet mener det er viktig å avvente utvalgets innstilling før valgordningen endres.

Departementet mener fremdeles at å beholde dagens 19 valgdistrikter i 2021 er den mest naturlige og tryggeste løsningen for å sikre en god valggjennomføring som har legitimitet hos både partier og velgere. Å beholde de 19 valgdistriktene er en forutsigbar løsning som ivaretar hensynene til geografisk og partipolitisk representasjon. Dagens inndeling er godt innarbeidet og det gir trygghet for både partier og velgere. Departementet foreslår derfor tilpasninger i lovverket som gjør det mulig å gjennomføre stortingsvalget i 2021 med 19 valgdistrikter. Valgdistriktene vil da ikke lenger være sammenfallende med fylkesgrensene. Dette betyr at flere av de nye fylkeskommunene vil få ansvar for valggjennomføringen i mer enn ett valgdistrikt.

Ett av grunnlovsforslagene foreslår å redusere antall valgdistrikter til 18, med bakgrunn i sammenslåingen av Nord- og Sør-Trøndelag, som trer i kraft to år tidligere enn de andre fylkessammenslåingene. Departementet mener det er uheldig å endre Grunnloven kun for ett valgdistrikt nå, da dette vil være en midlertidig løsning. Departementet anbefaler at spørsmålet om hva som skal utgjøre valgdistriktene, utredes som en helhetlig problemstilling i valglovutvalget.

Departementet foreslår derfor en endring av valgloven § 11-1, som i dag sier at hvert fylke utgjør et valgdistrikt. Departementet foreslår at bestemmelsen endres slik at den ikke lenger

utpeker fylkene til valgdistrikter, men beskriver hvilke enheter (kommuner) som utgjør de 19 valgdistriktene. Dette vil først være mulig å fastsette når alle navnene på de nye kommunene er fastsatt i forskrift. Departementet foreslår derfor en forskriftshjemmel i bestemmelsen som gir departementet adgang til å fastsette entydig i forskrift hvilke kommuner som tilhører de ulike valgdistriktene. Departementet understreker at behovet for en slik forskriftshjemmel kun er tilstede fordi ikke alle kommunenavn er fastsatt. Departementet vil unngå å måtte endre lovbestemmelsen igjen før 2019, og vil derfor fremme forslag om en forskriftshjemmel.

Valgstyre

I henhold til valgloven § 4-3 skal det i hvert fylke ved stortingsvalg være et fylkesvalgstyre som velges av fylkestinget selv. De nye fylkene vil på dette tidspunktet ha fylkesting som kan utpeke et fylkesvalgstyre med ansvar for ett eller flere valgdistrikter i fylket. Dette innebærer for eksempel at fylkestinget i det nye sammenslåtte fylket Agder utpeker et fylkesvalgstyre som har ansvar for både Vest-Agder valgdistrikt og Aust-Agder valgdistrikt ved gjennomføringen av valget i 2021. Denne ordningen kan gjennomføres uten endring i regelverket, og vil være en god praktisk løsning.

Etter valglovens § 11-4 skal fylkesvalgstyret foreta valgoppgjør for fylket. Med 19 valgdistrikter og 11 fylkesvalgstyrene, foreslår departementet at valgloven endres til at fylkesvalgstyret skal foreta valgoppgjør for *hvert av valgdistriktene i fylket*.

Listeforslag

Valglovens kapittel 6 inneholder regler om krav til og behandling av listeforslag.

Departementet mener det er behov for å endre enkelte av disse bestemmelsene, for å tilpasse regelverket til en valggjennomføring der det ikke er samsvar mellom antall valgdistrikter og antall fylker.

Valgloven § 6-2 (1) setter krav til antall kandidatnavn på listeforslaget ved stortingsvalg. Dagens regel er at det skal være utfyllt med navnet på så mange kandidater som det skal velges representanter til Stortinget fra fylket, i tillegg til seks andre navn. Ved stortingsvalget i 2021 vil dette medføre at kravet til antall kandidater blir uforholdsmessig høyt, da det vil være enkelte store fylker som består av flere valgdistrikter. Departementet ønsker derfor å endre bestemmelsen til at krav til antall navn på listeforslaget skal være knyttet til *valgdistriktet* i stedet for fylket. Forslaget fører altså til at kravene vil være de samme som i dag.

Valgloven § 6-3 (1) gjelder regler for underskrift på listeforslag for registrerte partier som oppnådde tilstrekkelig antall stemmer ved stortingsvalg til å stille liste etter forenklet regelverk. Etter denne bestemmelsen kan registrerte partier som oppnådde minst 500 stemmer i ett fylke eller minst 5 000 stemmer i hele landet, levere listeforslag underskrevet av minst to av styremedlemmene i partiets lokalavdeling i det fylket listen gjelder.

Departementet mener dette bør endres som en konsekvens av fylkessammenslåingene. Denne bestemmelsen har et krav om lokal forankring, dette er etter departementets vurdering viktig at fortsatt ivaretas.

Departementet vil derfor foreslå at valgloven § 6-3 endres slik at et listeforslag kan skrives under av *to styremedlemmer i partiets lokalavdeling med stemmerett i valgdistriktet*. Dette innebærer at valglovens regler om listeforslag ikke legger føringer på hvordan partiene organiserer seg.

Det er også behov for endring i valgloven § 6-3 (2), som gjelder partier som må samle underskrifter på listeforslagene for å kunne stille liste til valget. Etter dagens regelverk må

listeforslaget være underskrevet av minst 500 personer med stemmerett i *fylket* ved det aktuelle valget. Å endre bestemmelsen til at listeforslaget må være underskrevet av 500 personer med stemmerett i *valgdistriktet*, vil i praksis være å beholde dagens ordning. Departementet mener derfor at denne bestemmelsen bør endres.

Mandatfordeling og kandidatføring

Valglovens kapittel 11 omhandler regler for fordeling av mandater og kåring av kandidater ved stortingsvalg.

Valgloven § 11-4 (2) beskriver at fylkesvalgstyret skal foreta valgoppgjør for fylket og fordele fylkets distriktsmandater mellom listene etter St. Laguës modifiserte metode. Departementet ser det nødvendig å foreta en endring som presiserer at fylkesvalgstyret foretar valgoppgjør for fylkets valgdistrikter.

Valgloven § 11-6 (3) regulerer hvordan Riksvalgstyret fordeler partienes utjevningsmandater på hvert fylke. Det vil i 2021 fremdeles være 19 utjevningsmandater til fordeling på de 19 valgdistriktene, og fylket vil ikke spille noen rolle i denne utregningen. Departementet foreslår derfor å endre betegnelsen *fylke* til *valgdistrikt* gjennomgående i hele bestemmelsen.

Lovens § 11-9 gjelder situasjoner der en kandidat blir valgt inn fra flere fylker. Vedkommende må i så tilfelle avgi skriftlig erklæring om hvilket fylke vedkommende ønsker å motta valget fra. Departementet foreslår å presisere at vedkommende må erklære hvilket *valgdistrikt* vedkommende ønsker å motta valget fra.

Listekandidater i valglokalet

Etter § 8-2 (3) kan ikke kandidat som er oppført på valgliste ved stortingsvalget, oppnevnes til stemmemottaker av forhåndsstemmer i kommunene i vedkommende fylke.

Etter § 9-3 (4) kan ikke en kandidat som er oppført på valgliste ved stortingsvalget, oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i valglokalene i kommunene i vedkommende fylke.

Departementet ser at denne bestemmelsen blir uforholdsmessig streng dersom fylkene ikke lenger er valgdistrikter. Hensikten med bestemmelsen er å sikre at stemmegivningen oppleves nøytral for velgerne. Dersom en listekandidat oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i et annet valgdistrikt enn der han eller hun står på liste, innenfor samme fylke, ser ikke departementet at dette vil være i strid med prinsippet bak innføringen av denne restriksjonen.

Departementet foreslår derfor å endre bestemmelsene til at kandidaten ikke kan oppnevnes i vedkommende *valgdistrikt*.

Endelig optelling

Etter valgloven § 10-6 (4) skal fylkesvalgstyret ved stortingsvalget registrere rettinger velgerne har gjort på stemmesedlene. Fylkesvalgstyret skal telle hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste, sammenlagt for alle kommunene i fylket.

Departementet foreslår å endre bestemmelsen til at det skal telles hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste, sammenlagt for alle kommunene i ett *valgdistrikt*.

Kontroll av stortingsvalg

Stortingets mulighet til å treffe vedtak om stortingsvalget er gyldig er hjemlet i valgloven § 13-3. Etter loven skal Stortinget kjenne stortingsvalget i en kommune eller et fylke ugyldig hvis

det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på utfallet av valget, og som det ikke er mulig å rette. Stortinget kan i så tilfelle påby omvalg i hele fylket. Departementet mener også denne bestemmelsen må endres til at Stortinget kan kjenne stortingsvalget i et *valgdistrikt* ugyldig, og påby omvalg i hele *valgdistriktet* dersom det er begått en slik feil.

Hvem som representerer et registrert politisk parti på lokalt nivå

Valgforskriften § 16 fastsetter at dersom det er uklart hvem som har rett til å representere et registrert politisk parti på lokalt nivå og rett til å stille liste, skal valgmyndighetene innhente og legge til grunn uttalelse fra partiets utøvende organ, jf. partiloven § 3 (2) bokstav b. Departementet foreslår å flytte denne bestemmelsen fra valgforskriften til valgloven. Bestemmelsen er av en slik grunnleggende karakter for godkjenningen av listeforslag at det vil være naturlig at den fremkommer direkte av loven. En lovregulering vil være med på å synliggjøre bestemmelsen i større grad. Departementet understreker at flyttingen ikke medfører noen materiell endring, verken for valgmyndighetene eller partiene.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene

Gjennomføringen av kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019 vil trolig ikke medføre økte kostnader. Antall fylkesvalgstyres reduseres fra 19 til 11, og arbeidet som tidligere ble utført av 19 enheter, vil konsentreres på 11 enheter. Antall valgstyres i kommunene reduseres også. Valgstyrene og administrasjonen i de sammenslåtte kommunene og fylkene, vil få et større valgdistrikt å administrere. De vil derimot bare foreta ett valgoppgjør, og partiene kan bare stille én liste i valgdistriktet.

Forslaget om å beholde dagens 19 valgdistrikter ved stortingsvalg vil trolig heller ikke medføre økte kostnader. Det vil få administrative konsekvenser for de fylkeskommunene som i 2021 vil ha ansvar for mer enn ett valgdistrikt. Der må administrasjonen blant annet behandle listeforslag for flere valgdistrikter, de må foreta flere valgoppgjør og kontrolltelle for flere valgdistrikter. Valgdirektoratet vil i opplæringen av fylkeskommunene i forkant av valget sørge for at de er godt forberedt på å administrere mer enn ett valgdistrikt. Dette gjennomføres innenfor gjeldende rammer.

Forslag til endringer i valgloven

I lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-2 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Ved stortingsvalg skal listeforslaget være utfyllt i rekkefølge med navnet på så mange kandidater som det skal velges representanter til Stortinget fra *valgdistriktet*.

§ 6-3 første ledd skal lyde:

(1) For partier registrert i Partiregisteret som ved forrige stortingsvalg fikk en oppslutning på minst 500 stemmer i ett *valgdistrikt* eller minst 5 000 stemmer i hele landet, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to *styremedlemmer* i partiets lokalavdeling *med stemmerett i valgdistriktet* eller den kommunen listen gjelder. Det samme gjelder for partier som er blitt registrert i Partiregisteret etter forrige stortingsvalg. Hvis et registrert politisk parti stiller listeforslag sammen med en uregistrert gruppe, gjelder likevel bestemmelsene i annet ledd.

§ 6-3 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg skal listeforslaget være underskrevet av minst 500 personer med stemmerett i *valgdistriktet* ved det aktuelle valget.

§ 6-6 fjerde ledd skal lyde:

(4) *Dersom det er uklart hvem som har rett til å representere et registrert politisk parti på lokalt nivå og dermed rett til å stille liste for dette partiet, skal valgmyndighetene innhente og legge til grunn uttalelse fra partiets utøvende organ, jf. partiloven § 3 (2) bokstav b.*

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 8-2 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Kandidat som er oppført på valgliste ved stortingsvalget eller fylkestingsvalget, kan ikke oppnevnes til stemmemottaker i kommunene i vedkommende *valgdistrikt*.

§ 9-3 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Kandidat som er oppført på valgliste ved stortingsvalget eller fylkestingsvalget, kan ikke oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i valglokalene i kommunene i vedkommende *valgdistrikt*.

§ 10-6 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Hver listes stemmetall finnes ved å telle hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste, sammenlagt for alle kommunene i *ett valgdistrikt*.

§ 11-1 skal lyde:

(1) Landet deles inn i 19 valgdistrikt. *Ved valg til Stortinget velges medlemmer med varamedlemmer fra følgende valgdistrikter:*

1. *Østfold valgdistrikt*
2. *Akershus valgdistrikt*

3. *Oslo valgdistrikt*
4. *Hedmark valgdistrikt*
5. *Oppland valgdistrikt*
6. *Buskerud valgdistrikt*
7. *Vestfold valgdistrikt*
8. *Telemark valgdistrikt*
9. *Aust-Agder valgdistrikt*
10. *Vest-Agder valgdistrikt*
11. *Rogaland valgdistrikt*
12. *Hordaland valgdistrikt*
13. *Sogn og Fjordane valgdistrikt*
14. *Møre og Romsdal valgdistrikt*
15. *Sør-Trøndelag valgdistrikt*
16. *Nord-Trøndelag valgdistrikt*
17. *Nordland valgdistrikt*
18. *Troms valgdistrikt*
19. *Finnmark valgdistrikt*

(2) *Departementet gir forskrift om hvilke kommuner som inngår i de ulike valgdistriktene.*

§ 11-4 annet ledd skal lyde:

(2) Fylkesvalgstyret skal foreta *ett* valgoppgjør for *hvert av valgdistriktene* i fylket og fordele *valgdistriktets* distriktsmandater mellom listene. Mandatfordelingen skjer i henhold til St. Laguës modifiserte metode.

§ 11-6 tredje ledd skal lyde:

(3) Riksvalgstyret fordeler partienes utjevningsmandater med *ett* på hvert *valgdistrikt*, på følgende måte:

a) For hvert *valgdistrikt* og for hvert parti som har vunnet minst *ett* utjevningsmandat, tas utgangspunkt i partiets stemmetall i *valgdistriktet*. Har partiet ikke fått noe distriktsmandat, skal partiets stemmetall i *valgdistriktet* legges til grunn. Har partiet fått distriktsmandat, skal partiets stemmetall divideres med et tall som er én mer enn det dobbelte av antall distriktsmandater partiet har fått i *valgdistriktet*. Partiets stemmetall eller de fremkomne kvotienter divideres med det gjennomsnittlige antall stemmer per distriktsmandat i vedkommende *valgdistrikt*.

b) De fremkomne kvotientene for samtlige *valgdistrikter* og for samtlige partier som har vunnet minst *ett* utjevningsmandat, ordnes etter størrelse. Er flere kvotienter like store, er antall stemmer i vedkommende *valgdistrikter* avgjørende. I tilfelle stemmelikhet avgjøres rekkefølgen ved loddtrekning.

c) Utjevningsmandat nr. 1 tildeles det partiet og det *valgdistriktet* som etter beregningen foran har den største kvotienten. Utjevningsmandat nr. 2 tildeles det partiet og det *valgdistriktet* som har den nest største kvotienten osv.

d) Når et *valgdistrikt* er blitt tildelt et utjevningsmandat, kommer det ikke i betraktning ved de videre beregningene. Når et parti har fått det antall utjevningsmandater det skal ha i henhold til fordelingen etter annet ledd, kommer partiet ikke i betraktning ved de videre beregningene. Fordelingen fortsetter for de øvrige *valgdistriktene* og de øvrige partiene inntil samtlige utjevningsmandater er fordelt.

§11-9 annet ledd skal lyde:

(2) Er en kandidat blitt valgt til representant eller vararepresentant fra flere *valgdistrikter*, avgjør vedkommende selv hvilket valg som mottas. Skriftlig erklæring om hvilket valg som mottas skal sendes vedkommende fylkesvalgstyret innen tre dager etter at underretning om valget er mottatt fra fylkesvalgstyrene. Gir ikke vedkommende underretning som nevnt, anses valget mottatt i det *valgdistriktet* hvor vedkommende er stemmeberettiget, eller - hvis vedkommende ikke er stemmeberettiget i noen av *valgdistriktene* - det *valgdistriktet* som kommer først i alfabetisk orden. Blir det valget vedkommende har mottatt kjent ugyldig, kan vedkommende avgi ny erklæring.

§ 13-1 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av stortingsvalget i det *valgdistriktet* vedkommende er manntallsført.

§ 13-3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) Stortinget skal kjenne stortingsvalget i en kommune eller i et *valgdistrikt* ugyldig hvis det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på utfallet av valget, og som det ikke er mulig å rette.

(4) Når valget i en kommune eller i et *valgdistrikt* er kjent ugyldig, påbyr Stortinget omvalg. Stortinget kan i særlige tilfeller påby omvalg i hele *valgdistriktet* selv om feilen ikke gjelder alle kommunene i *valgdistriktet*.

Forslag til endringer i valgforskriften

§ 16 oppheves.

§ 25a annet punktum skal lyde:

Kandidat som er oppført på valgliste ved stortingsvalget eller fylkestingsvalget, kan ikke oppnevnes til valgfunksjonær i valglokalene ved forhåndsstemmeavgivningen i kommunene i vedkommende *valgdistrikt*.

Utkast til forskrift for gjennomføring av valg til fylkesting i 2019

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet xx.xx.2018 med hjemmel i lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) § 17

§ 1. Forskriftens virkeområde

Forskriften gjelder ved valg av representanter til fylkesting i 2019 i fylkene Østfold, Akershus, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Hordaland, Sogn og Fjordane, Troms og Finnmark.

§ 2. Formål

Formålet med forskriften er å legge til rette for at borgerne i Østfold, Akershus, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Hordaland, Sogn og Fjordane, Troms og Finnmark skal kunne velge sine representanter til fylkestinget i de nye fylkene som trer i kraft 1. januar 2020.

§ 3. Forholdet til valgloven og valgforskriften

Ved gjennomføringen av valg til fylkesting i 2019 gjelder lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven) samt forskrift 2. januar 2003 nr. 5 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgforskriften) tilsvarende så langt de passer, med de unntak og presiseringer som følger av denne forskriften.

§ 4. Fylkesvalgstyre

I forbindelse med gjennomføringen av valg til fylkesting skal fylkesvalgstyret utpekes av den fellesnemnda som er opprettet i medhold av inndelingslova § 26. Valgloven § 4-3 gjelder ikke.

§ 5. Særlige presiseringer

Bestemmelsene i valgloven og valgforskriften om listeforslag, stemmerett, valgbarhet, forhåndsstemmegivning, stemmegivning og klagerett, gjelder som om sammenslutning av fylkene er gjennomført. Det føres ett felles manntall for kommunene i det nye fylket.

§ 6. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. mai 2018 og opphører 31. desember 2019.

Utkast til forskrift for gjennomføring av valg til kommunestyre i 2019

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet xx.xx.2018 med hjemmel i lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) § 17

§ 1. Forskriftens virkeområde

Forskriften gjelder ved valg til kommunestyre i 2019 i følgende kommuner:

Moss (Østfold), Rømskog (Østfold), Trøgstad (Østfold), Spydeberg (Østfold), Askim (Østfold), Eidsberg (Østfold), Hobøl (Østfold), Ski (Akershus), Oppegård (Akershus), Asker (Akershus), Aurskog-Høland (Akershus), Sørum (Akershus), Fet (Akershus), Skedsmo (Akershus), Røyken (Akershus), Drammen (Buskerud), Hurum (Buskerud), Holmestrand (Vestfold), Tønsberg (Vestfold), Svelvik (Vestfold), Sande (Vestfold), Re (Vestfold), Rygge (Vestfold), Bø (Telemark), Sauherad (Telemark), Kristiansand (Vest-Agder), Mandal (Vest-Agder), Songdalen (Vest-Agder), Søgne (Vest-Agder), Marnardal (Vest-Agder), Audnedal (Vest-Agder), Lindesnes (Vest-Agder), Lyngdal (Vest-Agder), Sandnes (Rogaland), Stavanger (Rogaland), Forsand (Rogaland), Finnøy (Rogaland), Rennesøy (Rogaland), Jondal (Hordaland), Odda (Hordaland), Ullensvang (Hordaland), Granvin (Hordaland), Voss (Hordaland), Fusa (Hordaland), Os (Hordaland), Sund (Hordaland), Fjell (Hordaland), Meland (Hordaland), Øygarden (Hordaland), Radøy (Hordaland), Lindås (Hordaland), Flora (Sogn og Fjordane), Balestrand (Sogn og Fjordane), Leikanger (Sogn og Fjordane), Sogndal (Sogn og Fjordane), Gaular (Sogn og Fjordane), Jølster (Sogn og Fjordane), Førde (Sogn og Fjordane), Naustdal (Sogn og Fjordane), Vågsøy (Sogn og Fjordane), Selje (Sogn og Fjordane), Eid (Sogn og Fjordane), Hornindal (Sogn og Fjordane), Molde (Møre og Romsdal), Ålesund (Møre og Romsdal), Volda (Møre og Romsdal), Ørskog (Møre og Romsdal), Norddal (Møre og Romsdal), Stordal (Møre og Romsdal), Skodje (Møre og Romsdal), Haram (Møre og Romsdal), Nesset (Møre og Romsdal), Midsund (Møre og Romsdal), Sandøy (Møre og Romsdal), Fræna (Møre og Romsdal), Eide (Møre og Romsdal), Halså (Møre og Romsdal), Trondheim (Sør-Trøndelag), Hemne (Sør-Trøndelag), Snillfjord (Sør-Trøndelag), Hitra (Sør-Trøndelag), Ørland (Sør-Trøndelag), Agdenes (Sør-Trøndelag), Bjugn (Sør-Trøndelag), Åfjord (Sør-Trøndelag), Roan (Sør-Trøndelag), Meldal (Sør-Trøndelag), Orkdal (Sør-Trøndelag), Klæbu (Sør-Trøndelag), Steinkjer (Nord-Trøndelag), Namsos (Nord-Trøndelag), Verran (Nord-Trøndelag), Namdalseid (Nord-Trøndelag), Fosnes (Nord-Trøndelag), Vikna (Nord-Trøndelag), Nærøy (Nord-Trøndelag), Narvik (Nordland), Hamarøy (Nordland), Tysfjord (Nordland), Tjeldsund (Nordland), Ballangen (Nordland), Skånland (Troms), Tranøy (Troms), Torsken (Troms), Berg (Troms), Lenvik (Troms), Hammerfest (Finnmark), Kvalsund (Finnmark).

§ 2. Formål

Formålet med forskriften er å legge til rette for at borgerne i kommuner som skal slå seg sammen, skal kunne velge sine representanter til kommunestyret i nye sammenslåtte kommuner.

§ 3. Forholdet til valgloven og valgforskriften

Ved gjennomføringen av valg til kommunestyre i kommuner som skal slå seg sammen gjelder lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven) samt forskrift 2. januar 2003 nr. 5 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgforskriften) tilsvarende så langt de passer, med de unntak og presiseringer som følger av denne forskriften.

§ 4. Valgstyret

I forbindelse med gjennomføringen av valg til kommunestyre i kommuner som skal slå seg sammen, skal valgstyret velges av den fellesnemnda som er opprettet i medhold av inndelingslova § 26. Fellesnemnda kan delegere oppnevningen av stemmestyre i kommunen til valgstyret. Valgloven § 4-1 og § 4-2 andre punktum gjelder ikke.

§ 5. Særlige presiseringer

Bestemmelsene i valgloven og valgforskriften om listeforslag, stemmerett, valgbarhet, forhåndsstemmegivning, stemmegivning og klagerett, gjelder som om sammenslutning av kommunene er gjennomført. Det føres ett felles manntall for kommuner som skal slå seg sammen med hverandre.

§ 6. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. mai 2018 og opphører 31. desember 2019.